

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029 (VNS 2/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 23.5.2025.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- talouspolitiikan koordinaattori Lauri Kajanoja, valtiovarainministeriö
- budjettineuvos Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö
- johtaja Jukka Nummikoski, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvonantaja Jarkko Kivistö, Suomen Pankki
- ylijohtaja Tuulia Hakola-Uusitalo, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- johtaja Hannu Kemppainen, Business Finland Oy
- asiantuntija Tuomas Ylitalo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- ekonomisti Tatu Knuutila, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- ennustepäällikkö Juho Koistinen, Työn ja talouden tutkimus LABORE
- toiminnanjohtaja Lauri Holappa, UTAK - Uuden talousajattelun keskus
- professori Roope Uusitalo
- valtiotieteen tohtori Vesa Vihriälä

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Talouspolitiikan arviointineuvosto
- Valtion Eläkerahasto
- Suomen Kuntaliitto
- BIOS-tutkimusyksikkö
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- Keskuskauppakamari
- Suomen Yrittäjät ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry
- professori Roope Uusitalo

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp

- valtiotieteen tohtori Vesa Vihriälä

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Valtiontalouden tarkastusvirasto

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026—2029 hallitus linjasi kokonaisuudesta, jolla vahvistetaan talouskasvun edellytyksiä ja julkista taloutta. Hallituksen kasvutoimiin sisältyy paljon erilaisia toimia, joista osan arvioidaan rahoittavan itse itsensä dynaamisten vaikutusten myötä. Kokonaisuudessaan ratkaisuilla on kuitenkin lyhyellä aikavälillä julkisen talouden alijäämää lisäävä vaikutus.

Epävarmuus maailmantaloudessa on kasvanut alkuvuonna johtuen paljolti kauppapoliittisista jännitteistä erityisesti Yhdysvaltojen muuttuneeseen ja heiluvaan tullipolitiikkaan liittyen. Suomessa kuluttajien ostovoima on parantunut, mutta kasvua jarruttaa edelleen talouden epävarmuus ja heikko työllisyystilanne. Investoinnit ovat kasvamassa niin puhtaan siirtymän ratkaisujen, rakentamisen elpymisen kuin puolustussektorin vahvistamispäätösten myötä.

Hallitus asetti syksyllä 2024 Risto Murrin johtaman Kasvuriihi-työryhmän ideoimaan keinoja talouskasvun vauhdittamiseksi. Osaaminen, kasvuyritysten menestyminen ja teollisuuden rakenteellinen uudistuminen ovat avainasemassa talouskasvun vahvistamisessa raportin mukaan. Työryhmä käsitteli myös verotusta osana ohjauskeinoja. Työryhmä esitti raportissaan 41 konkreettista toimenpidettä. Puoliväliriihessä hallitus käytti Kasvuriihi-työryhmän raporttia pohjanaan ja päätti toteuttaa joukon raporttiin sisältyneitä ehdotuksia.

Puoliväliriihen ja julkisen talouden suunnitelman kasvutoimiin kuuluvat veronalennukset keventävät finanssipolitiikkaa. Hallituksen aiemmin tekemät sopeutustoimet kuitenkin kiristävät kokonaisuutena vaalikauden finanssipolitiikkaa. Puoliväliriihen vero- ja menopäätösten lopulliset vaikutukset riippuvat dynaamisten vaikutusten toteutumisesta, joihin liittyy epävarmuutta.

Hallitus oli jo ennen puoliväliriihtä päättänyt nostaa puolustusmenoja 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2029. Menolisäykset näkyvät jo kehyskaudella julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvissä alijäämä- ja velkaluvuissa. Hallituksen päätös hakea EU:n finanssipoliittisten säännösten puolustusmenoihin liittyvän poikkeuslausekkeen aktivointia tuo Suomelle finanssipoliittista liikkumavaraa suhteessa EU:n yhteisiin finanssipolitiikan sääntöihin. Talousvaliokunta pitää poikkeusluvan aktivointipyyntöä kasvavien puolustusmenojen nojalla perusteltuna.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa korkeimpien marginaaliverojen alentamista pidettiin pääosin hyvänä ratkaisuna, vaikka valtiovarainministeriön laskelmat 100 prosentin itserahoitusosuudesta nähtiin optimistisena, ja tutkimusta asiasta on vähän. Marginaaliveroasteiden ollessa korkeita riittää suhteellisen pieni verotettava tulon muutos saamaan aikaan suuren muutoksen verotulokertymässä. Asiantuntijat arvioivat, että pidemmällä aikavälillä korkeimpien marginaaliveroasteiden alentaminen voi vaikuttaa myös laajemmin taloudelliseen aktiviteettiin, osajien kannustimiin, työvoiman kohdentumiseen ja koko kansantalouteen. Joidenkin arvioiden mukaan vai-

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp

kutukset saattaisivat rahoittaa itse itsensä ansioverotulopohjan laajenemisen kautta, mutta siihen sisältyy epävarmuutta. Työn verotuksen yleisen keventämisen arvioidaan kohentavan kysyntää, edesauttavan kotitalouksien ostovoiman kasvamista ja siten tukevan talouden kasvua. Pieni- ja keskituloisille kohdistettujen veronalennusten kasvuvaiikutukset jäävät valiokunnan saaman selvityksen perusteella vähäisiksi. Suurituloisten veronalennusten arvioidut vaikutukset kulutukseen ovat alhaisempia, mutta niillä voi olla myönteinen vaikutus työn tarjontaan ja tuottavuuteen.

Hallitus päätti puoliväliriihessä alentaa yhteisöveroastetta 20 prosentista 18 prosenttiin. Yhteisöveron alentamisen arvioidaan kasvattavan kokonaistuotantoa ja yhteisöveropohjaa investointien kasvun myötä. Valtiovarainministeriön mukaan empiiriset tutkimukset eivät tosin selkeästi tue sitä, että yhteisöverokannan alentaminen yksinään lisäisi merkittävästi kasvua tai toimena rahoitaisi itse itsensä. Yhteisöverokannan alentamisen itserahoitusasteeksi arvioidaan valtiovarainministeriön laskelmissa 60 prosenttia. Valiokunnan saaman tiedon mukaan yhteisöveron alentamisen itserahoitusasteesta on vain vähän luotettavaa tietoa. Syynä on osin se, että on vaikea löytää vertailuasetelmaa, josta voisi luotettavasti päätellä verotason laskua tehtyihin investointeihin. Valtiovarainministeriö nostaa esille hallituksen monet muut kasvutoimet kuten investointiluvituksen sujuvoittamisen, riskirahoituksen ja sähkön saatavuuden parantamisen, jotka tukevat osaltaan veronkevennysten vaikutuksia kasvuun.

Valiokuntakuulemisessa katsottiin laajasti, että yhteisöveroasteen laskemisen dynaamiset vaikutukset ovat epävarmoja. Suomen yhteisöverotaso on nimellisesti kilpailukykyisellä tasolla, mutta efektiivisesti taso ei ole niin matala kuin luvut antavat ymmärtää. Toisaalta yhteisöveroa pidettiin eri toimialoihin tasapuolisesti kohdistuvana toimena, joka ei vaadi erillistä byrokratiaa. Kuulemisessa nostettiin myös esille, että investointeihin liittyviä niin sanottuja yleisen tasapainon mukaisia veroja ei huomioida verotuottolaskelmissa, joten dynaamiset vaikutukset saattaisivat olla korkeampia.

Julkisen talouden suunnitelmassa hallitus jatkaa panostuksia T&K-investointeihin parlamentaarisen yhteisymmärryksen ja T&K-rahoituslain mukaisesti julkisten menojen leikkauksista huolimatta. Suunnitelma sisältää yli 3 miljardin euron panostukset T&K-toimintaan vuosille 2026 ja 2027. Tähän päälle tulevat hallituksen jo aiemmin tekemät kohdennukset muun muassa Business Finlandin ja Suomen Akatemian valtuuteen sekä LUMI-AI-supertietokoneeseen. Kunnianhimoisen lisäpanostus on välttämätön kasvutavoitteiden mahdollistamiseksi.

Talousvaliokunta painotti jo viime vuoden JTS-lausunnossaan (TaVL 13/2024 vp), että TKI-lisäpanostukset ovat keskeisiä tuottavuuskehityksen vauhdittamisessa. Rahoituksen kasvattamisen ohella on perusteltua tehdä myös strategisia valintoja innovaatio-, teollisuus- ja teknologia-politiikassa. Investointeja tulee kohdistaa erityisesti korkean arvonlisän tuotantoon. Suomen on tärkeää panostaa erityisesti nousevien teknologioiden tutkimukseen, kehittämiseen, skaalaamiseen ja osaamis pohjan vahvistamiseen. Talousvaliokunta pitää onnistuneena T&K-toiminnan lisärahoituksen monipuolisuutta ja sitä tukevia muita toimia, kuten luvituksen sujuvoittamista ja linjauksia yritysten riskirahoituksen saatavuuden parantamisesta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tukea saivat myös hallituksen toimet kansallisen vastinrahoituksen korottamiseksi EU:n T&K-hankkeissa ja maanpuolustukseen liittyvän tutkimuksen ja eri tutkimus-infrastruktuurien toiminnan vahvistamiseksi. Pk-yritysten näkökulmasta merkittävää on Elinvoimakeskusille ehdotettu valtuus kolmivuotiseen kokeiluun, jolla pyritään lisäämään pk-yritysten T&K-toimintaa.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp

Osin Kasvuriihi-työryhmän ehdotuksiin perustuvat linjaukset ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Talousvaliokunta pitää tärkeänä myös Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmien käynnistämistä alueiden kasvun ja elinvoimaisuuden vahvistamiseksi.

Puoliväliriihessä tehtiin myös päätöksiä energia-alan kasvutoimien tukemiseksi. Kantaverkkoyhtiö Fingridin pääomittamis päätös mahdollistaa investointiohjelman laajentamisen 4 miljardista 5,2 miljardiin euroon. Hallitus tukee myös teollisten investointien syntymistä vetymarkkinoille. Sähkö- ja vetymarkkinoiden kehittämiseen panostamisella ennakoidaan tulevia tarpeita ja edistetään investointien saamista Suomeen. Talousvaliokunta pitää ratkaisuja perusteltuina puhtaan siirtymän kasvun tukemiseksi.

Talous- ja tuottavuuskasvu edellyttää myös riittävää työvoiman tarjontaa ja osaamista. Kuulemisessa arvioitiin, että korkeimpien tuloveroasteiden laskeminen saattaisi lisätä Suomen houkuttelevuutta korkeakoulutettujen osalta samoin kuin linjaukset erityisosaajien lähdeverotason alentamisesta ja soveltamisesta paluumuuttajiin. Talousvaliokunta tukee myös korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämistä osaavan työvoiman määrän kasvattamiseksi.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen päätöksellä tulouttaa kertaluonteisesti 1 miljardia euroa Valtion eläkerahastosta ja kasvattaa vuosittaista tuloutusta 66 miljoonalla eurolla ei ole merkittävää vaikutusta rahaston sijoitustoiminnalle. Kasvavien eläkemenojen vuoksi vuosittaisten tuloutusten kasvuun on rahastossa jo varauduttu, ja se on huomioitu kokonaisriskitasossa. Rahaston sijoitusstrategia perustuu pitkäjänteiseen toimintaan, jolloin nopeat ja yllätykselliset muutokset vuosittaisessa tuloutuksessa saattavat heikentää sijoitustuottoa.

Talousvaliokunta katsoo, että hallituksen puoliväliriihen kasvutoimet ja päätökset laajemminkin ovat kokonaisuutena arvioiden oikeansuuntaisia, vaikka niiden vaikutuksiin liittyy epävarmuuksia. Suomen julkisen talouden heikko tilanne korostaa kestävien kasvutoimien tärkeyttä julkisen talouden vahvistamiseksi.

Maailman turvallisuuspoliittinen tilanne ja kauppapolitiikkaan liittyvät uhkakuvat lisäävät epävarmuutta. Suomalainen yhteiskunta on monella tavalla varautunut hyvin erilaisiin häiriötilanteisiin. Talousvaliokunta muistuttaa, että julkisen talouden suunnitelman päätöksillä vahvistetaan pohjaa niin Suomen talouden kuin laajemminkin yhteiskunnan resilienssille.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp

Helsingissä 23.5.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps
varapuheenjohtaja Ville Kaunisto kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok
varajäsen Jorma Piisinen ps
varajäsen Minna Reijonen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kirsi Pimiä

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Orpon hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut

Hallitus lipeää omista tavoitteistaan ja julkisen talouden alijäämä kasvaa. Ennusteet talouden kehityksestä ovat synkkiä ja hallitus pahentaa tilannetta omilla päätöksillään. Valtiovarainministeriön kehysriihen jälkeen julkaiseman ennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä oli 4,4 prosenttia suhteessa BKT:een vuonna 2024. Ennusteen mukaan alijäämä pienenee hallituskauden loppuun mennessä 3,3 prosenttiin suhteessa BKT:een vuonna 2027. Ennusteen mukainen alijäämä on silti merkittävästi suurempi kuin hallituksen tavoite ja ylittää myös EU:n finanssipoliittisten sääntöjen 3 prosentin rajan. Myös positiivisessa ennusteessa, jossa USA:n tullipolitiikka ei aiheuta globaalia taantumaa, velan suhde BKT:hen jatkaa kasvuaan. Mikäli maailmankauppa ja Suomen talous tulevat kärsimään tullipolitiikasta merkittävästi, ovat ennusteet vielä synkempiä.

Maailmantaloudelle emme voi mitään mutta Suomessa tehtävät päätökset ovat Orpon hallituksen omia. Ne ovat valitettavasti Suomen tilannetta heikentäviä ja perustuvat monelta osin kyseenalaisiin vaikutusarvioihin. Hallitus päätti puoliväliriihessä — staattisesti laskettuna — yhteensä 2,2 miljardin veronkevennyksistä. Hallitus toivoo, että sen nyt päättämät veronalennukset kiihdyttäisivät kasvua jopa niin paljon, että kasvanut verotettavan tulon kertymä riittäisi kattamaan veronkevennyksistä aiheutuvat verotulomenetykset. Nyt tehdyillä päätöksillä verotus kevenee eniten yli 100 000 euroa vuodessa ansaitsevilla, joiden kulutuksen vaikutus kokonaiskysyntään on pieni. Lisäksi tarkoitus on suunnata euromääräisesti merkittävä veronalennus yhteisöverotukseen tavalla, jota ei voi pitää suhdannepolitiikkana, ja jolla ei useiden tutkijoiden mukaan ole vaikutusta myöskään pitkän aikavälin kasvuun.

Talousvaliokunnan saamiin asiantuntija-arvioiden mukaan hallituksen finanssipolitiikka säilyy päätetyistä veronalennuksista huolimatta kiristävänä. Valtiovarainministeriön käyttämän finanssipoliittisen kertoimen 0,5 mukaan leikkausten vaikutus talouskasvuun on maltillinen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on esitetty, että tutkimuskirjallisuuden perusteella Suomen finanssipolitiikan kerroin on todennäköisemmin välillä 0,9—1,9. Myös ministeriön arvioima leikkausten kolmen vuoden vaikutusaika on arvioitu tutkimuskirjallisuutta ja Suomen aiempien talouskriisien kokemuksia selvästi lyhyemmäksi. Esimerkiksi 90-luvun laman, 2008 finanssikriisin ja eurokriisin jälkeen Suomen pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt kriisiä korkeammalle tasolle ja monen kriisin jälkeen tuottavuuskasvu aiempaa heikommalle tasolle. Uuden talousajattelun keskukseen laajaan tutkimuskirjallisuuteen perustuvien laskelmien perusteella Suomen finanssipoliittinen kerroin voidaan arvioida maltillisesti olevan 1,4 ja vaikutusaika viidestä kymmeneen vuotta. Näillä oletusmuutoksilla Suomen bruttokansantuote ei leikkausten johdosta kasva käytännössä koko suunnitelmakaudella, mikäli Suomi pitää kiinni keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisessa suunnitelmassa määritellystä sopeutusurasta. Tämän myötä julkinen velkasuhde kasvaa hallituksen leikkausten ja liian kireän finanssipolitiikan myötä enemmän kuin se kasvaisi ilman hallituksen toimia.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp Eriävä mielipide 1

Valtiovarainministeriön talousvaliokunnalle antamassa selvityksessä ei ole perusteltu, mihin tehdyt oletukset perustuvat eikä niille ole kysyttäessä osoitettu tukea tutkimuskirjallisuudesta. Sen sijaan tutkimuskirjallisuudessa on pidetty mahdollisena jopa yli kahden nousevia kertoimia, kun leikkaukset ajoitetaan matalasuhdanteeseen, kuten hallitus on kaudellaan tehnyt. Voidaankin päätellä, että hallituksen epäonnistunut talouspolitiikka on osaltaan syventänyt Suomen talousongelmia ja heikentänyt muutenkin heikkoa kasvua. Tätä arviota tukee Suomen heikoin talouskasvu ja korkein velkaantuminen EU-maiden joukossa.

Kasvu, osaaminen, TKI ja energia

Jotta pitkän aikavälin kasvutavoitteet toteutuvat, tarvitaan erityisesti johdonmukaisuutta koulutus-, työvoima- ja liikenne- sekä ilmastopolitiikkaan. Työvoiman tarjontaa tulee kasvattaa koulutuksella, luomalla kannustimia ihmisille siirtyä korkeamman tuottavuuden tehtäviin ja houkuttelemalla työvoimaa ulkomailta. Hallitus ei toimi näiden tavoitteiden eteen vaan heikentää sekä Suomen koulutusjärjestelmää että työperäistä maahanmuuttoa. Etenkin työperäinen maahanmuutto auttaa hyvin osaamispullonkauloihin, kun työvoimaa rekrytoidaan suoraan tarvittavaan tehtävään.

T&K rahoituslaki ohjaa kasvattamaan T&K:hon käytettyjä julkisia varoja aina vuoteen 2030. Tämä on Suomen tulevaisuuden ja kasvun kannalta olennaista. Rahoituksen suuntaamiseen täytyy kiinnittää enemmän huomiota. Suurempi osa määrärahoista tulee kohdentaa korkeakouluille eli koulutukseen ja perustutkimukseen. Kehyspäätöksessä on positiivista, että hallitus ensimmäistä kertaa suuntaa korkeakouluille oman T&K-rahoituserän. Tämän lisäyksen merkitys kuitenkin häviää, kun huomioidaan hallituksen samalla tekemät leikkaukset korkeakoulujen perusrahoitukseen, jotka ovat T&K-lisäystä suuremmat.

Hallitus päätti leikata yritystukia 12 miljoonan euron edestä. Summa on vaatimaton eikä kohdenusta kerrota. Yritystukien kokonaisuutta olisi pitänyt arvioida kokonaisuutena ja pienentää erityisesti ilmaston- ja ympäristöön vaikuttavien fossiilitaloutta ylläpitävien verotukien määrää.

Tuulivoiman etäisyysääntelyä koskeva hallitusohjelmakirjaus toteutetaan kirjauksen tavalla, joka mahdollistaa puhtaan energiantuotannon kasvun ohjaten tuulivoimaa asutuksen, sosiaalisen hyväksynnän, luonnon sekä sähkönsiirron näkökulmasta tarkoituksenmukaisille sijainneille. Tuulivoiman etäisyysääntely vaikeuttaa etenkin pienempien tuulivoimaloiden rakentamista eteläiseen Suomeen sekä maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle. Puhtaan, päästöttömän energian saatavuus on hallituksen itsensäkin tunnustama tavoite vihreän siirtymän ja kasvun mahdollistamiseksi. Tavoitetta ei kannata hankaloittaa ylimääräisellä lisäääntelyllä tuulivoimalle.

Mikäli Suomessa aiotaan saavuttaa päästövähennystavoitteet ja ilmastolakiin kirjattu hiilineutraalisuus vuonna 2035, päästövähennyksiä on kyettävä tekemään lähivuosina merkittävästi enemmän erityisesti liikenteessä ja maankäyttösektorilla. Hallitus kertoo sitoutuvansa ilmastolakiin, mutta tekoja on odotettu pian kaksi vuotta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

**Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 1**

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 23.5.2025

Lotta Hamari sd
Juha Viitala sd
Matias Mäkynen sd

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Suomi tarvitsee reilun kasvun tien

Suomi on sairastanut kroonista kasvuvajetta jo yli viidentoista vuoden ajan. Tämän taustalla ovat heikko tuottavuuskehitys, investointien vähäisyys sekä osajapula.

Parhaillaan niin tavallisten ihmisten kuin yrittäjienkin luottamus tulevaan on alavireistä. Ihmisten pelko niin julkisen talouden kuin omankin talouden romahtamisesta on todellinen. Yrityksillä ei ole luottoa kasvuun.

Kokoomushallituksen politiikan seurauksena Suomessa ovat olleet kasvussa työttömyys, konkurssit ja valtion velka, ei talous.

Keskustan kasvun resepti on: Suunniteltu Suomessa, valmistettu Suomessa ja omistettu Suomessa. Suomeen tarvitaan vahvempi kasvunäkymä. Tavoitteena tulee olla vähintään kasvun tuplaaminen ennustettuun verrattuna.

Hallituksen tavoitteena olevan 100 000 lisätyöllisen sijaan maassa on paheneva suurtyöttömyys. Hallituksen julkista taloutta koskeva enintään yhden prosentin alijäämää vuonna 2027 on karkaamassa kauas, koska alijäämän ennakoidaan nyt olevan 3,3 prosenttia tavoitevuonna. Ero hallituksen tavoitteen ja ennusteen välillä on peräti 7 miljardia euroa.

Luottamus talouteen pitää palauttaa. Ilmapiirin ja toimintaympäristön tulee olla vakaa ja ennakoitava. Nyt se ei sitä ole. Hallitus on valinnut epävakamman polun. Poliittisen riskin vähyys on ollut aiemmin Suomen hyve, mutta ei ole enää.

Suomen ennustettavuus investointikohteena onkin heikentynyt merkittävästi vaalikauden kuluessa. Veropolitiikasta on tullut täysin ennakoimatonta. Hallituspuolueiden suurista lupauksista huolimatta valtion velkaralli kiihtyy.

Suomeen tarvitaan myönteinen ja vakauttava tulevaisuusnäkyvä.

Toimenpiteitä kasvun vahvistamiseksi ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistamiseksi

Tarvitaan verokannustimia investointien ja työllisyyden vahvistamiseksi

— Investointiverohyvitys myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Hallituksen tulisi pikaisesti korjata investointiverohyvitystä siten, että raja laskettaisiin 50 miljoonasta eurosta 1 miljoonaan euroon. Samalla investointihyvityksen voimassaoloa tulee jatkaa, jos EU tämän sallii. Lisäksi investointihyvitys tulee toteuttaa korkeammalla 30 prosentin tasolla itäiseen Suomeen perustettavalla erityistalousalueella.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 2

— Toteutetaan kalliin ja heikosti vaikuttavan yleisen yhteisöveroalennuksen sijaan rakenteellinen uudistus yhteisöverotukseen keskustan mallin mukaisesti. Yhteisövero olisi kevyempi silloin, kun voitto jätetään yrityksen sisälle kasvun hakemista varten voittojen ulos jakamisen sijaan.

Näin toimimalla Suomeen saataisiin lisäystä yritysten TKI-toimintaan ja investointeihin sekä työntekijöiden palkkaamiseen. Hallituksen yleinen yhteisöveroalen hyöty sen sijaan painottuu vanhoille voittoa tuottaville yrityksille, jotka jakavat voittoja ulos osinkoina, ja joista osa päätyy ulkomaisille sijoittajille. Myös Murron kasvutoimia pohtinut työryhmä ehdotti yhteisöveron rakenteellisempaa uudistamista, eikä suinkaan yleistä alentamista.

— Moni yksinyrittäjä ja pienyrittäjä toimii liikkeen- tai ammatinharjoittaja eli yksityisenä elinkeinonharjoittaja tai maataloudenharjoittajana, joita yhteisöveron muutos ei koske. Yritysten tasapuoliseksi huomioimiseksi toteutetaan korotus yrittäjävähennykseen nostamalla se 5 prosentista 7 prosenttiin, jotta myös muita kuin osakeyhtiön kautta toimivia yrittäjiä kannustetaan.

— Yrittäjien eläkejärjestelmän kehittäminen on perusteltua. Yksityiskohtiin voidaan ottaa kantaa valmistelun edetessä ja muutosten tarkempien vaikutusarvioiden selvittyä.

— Alimman eläkeiän saavuttaneille 20 prosenttia työtuloista kokonaan verovapaaksi, jos jatkaa työelämässä. Luodaan näin kokeneille työntekijöille porkkana jatkaa työelämässä. Hallitus on jättänyt huomioimatta tämän ison voimavaran ja keskittyy sen sijaan kohdentamaan veronalennuksia kaikista suurituloisimmille eläkeläisille, jolla ei ole minkäänlaista kasvuvaihtusta.

— Pääministeri Orpon hallitus on korottanut keskituloisen palkansaajan kireimmilleen vähintään kymmeneen vuoteen kulutusverotus huomioiden. On sinänsä hyvä, että hallitus on ymmärtänyt aiemman ankaran veronkorotuspolitiikkansa turmiollisuuden, mutta onnettoman työllisyystilanteen seurauksena edessä olevat työttömyysvakuutusmaksujen korotukset uhkaavat syödä tuloveroalennuksen vaikutusta erityisesti keskituloisilta.

Tuloveroalennus tuleekin toteuttaa siten, että sitä painotetaan voimakkaammin ostovoiman ja kotimaisen kulutuksen tukemiseksi keskituloisille sen sijaan, että hallituksen kaavailemalla tavalla veronkevennystä kohdistetaan erityisesti kaikkein suurituloisimmille työtulojen ja eläketulojen saajille.

— Marginaaliverotuksen helpottamiseksi keskusta toteuttaisi enimmäismäärän ansiosidonnaisille päivärahoille (työttömyysturva ja sairauspäiväraha) sekä vastaavasti keventäisi sosiaalivakuutusmaksuja. Työntekijän vakuutusmaksuja perittäisiin vain siihen tulorajaan saakka, josta myös vakuutusosoikeutta kertyy.

— Keskusta ei pidä perusteltuna hallituksen aikomusta korottaa palkansaajien verotusta vähennysoikeuksia karsimalla.

— TKI-vähennystä tulee parantaa siten, että start-up-yritykset voivat hyödyntää niitä. täysimääräisesti. Palautus rahana tai kuittaus muita veroja vastaan eli annettaisiin hyötyä myös niille tappiollisille yrityksille, jotka eivät voimakkaan kasvuvaiheen vuoksi voi verokannustinta nykyisellään hyödyntää.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp Eriävä mielipide 2

- Keskusta pitää tervetulleena hallituksen päätöstä pidentää tappioiden vähennysaikaa nykyisestä 10 vuodesta 25 vuoteen.
- Sukupolvenvaihdosten helpottamiseksi perintö- ja lahjaveroon tulisi toteuttaa kunnianhimoisempi uudistus siten, että otettaisiin käyttöön aito 10 vuoden maksuaika, jonka korko olisi ainoastaan valtion viitekoron verran, mutta ei sitä suurempi. Veron voisi maksaa kymmenessä erässä kymmenen vuoden kuluessa.
- Toteutetaan välittömästi yleishyödyllisten yhteisöjen ky-muotoisiin pääomarahastoihin tekemien sijoitusten verovapaus, jolla helpotetaan sijoittamista pörssin ulkopuolisiin kasvuyhtiöihin.
- Keskusta pitää virheellisenä hallituksen päätöstä, jolla leikattiin kotitalousvähennystä vuoden 2024 tasosta, koska se edistää harmaata taloutta ja heikentää mikro- ja pk-yritysten toimintamahdollisuuksia. Keskusta palauttaisi kotitalousvähennyksen ehdot ennalleen.
- Suomessa satsataan määrätietoisesti TKI-toimintaan edellisellä vaalikaudella tehdyn parlamentaarisen sopimuksen mukaisesti. Hallituksen on syytä varmistaa, että koko ketju on kunnossa ja myös innovaatiotoimintaan osoitetaan tutkimuksen ja tuotekehityksen lisäksi riittävät resurssit sekä saadaan vientipalvelut sujuvaksi hallituksen toteuttaman organisaatiouudistuksen jälkeen.

Perustetaan erityistalousalue itäiseen Suomeen

- Keskusta esittää kymmenen vuoden erityistalousaluekokeilua itäiseen Suomeen, koska alue kärsii Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista. Erityisalueen työkaluja olisivat esimerkiksi: määräaikainen vapautus investoivalle yritykselle yhteisöverosta, opintolainojen hyvitys, muuttoavustus osaavan työvoiman houkuttelemiseksi, alueellisesti kevennetty sähköverotus, sosiaaliturvamaksujen huojentaminen, luvitusten ohituskaista, työvoiman saatavuusharkinnasta luopuminen sekä TKI:n ja koulutuspaikkojen lisäpanostusten painottaminen aivan erityisesti itäiseen Suomeen.
- Keskusta kuuntelisi tarkasti myös kuuden maakunnan yhteistä esitystä itäisen Suomen ohjelman toimenpiteiksi ja varaisi tähän rahoitusta. Itäisen Suomen osalta tarvitaan nyt hallitukselta puheiden sijaan tekoja.

Alueiden elinkeinoelämän erityispiirteet huomioitava

- Hallitus on poistanut tukialueesta II seuraavat kunnat: Alavus, Kuortane, Ähtäri, Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli, Hartola, Heinola, Sysmä, Padasjoki ja Juupajoki. Nämä kunnat ovat lisätty II tukialueeseen vuonna 2022. Hallituksen poukkoileva linja ei mahdollista yrityksille ja haasteellisessa ympäristössä toimiville kunnille pitkäjänteistä elinkeinotoiminnan näkymää ja siten heikentää alueiden mahdollisuuksia entisestään. Hallituksen tulee perua tukialuekartan muutos ja rakentaa kestävämpi malli aluetukien jakoon. Suomen tulee vaikuttaa Euroopan unionissa tavalla, joka lopettaa tukialuekartan nollasummapelin ja tunnustaa alueiden erityispiirteet väestökehityksen, elinkeinoelämän tarpeiden ja rakennemuutoksen osalta.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 2

Muita kasvutoimia

- Otetaan jatkossa käyttöön seutukunta-kohtaiset kasvusopimukset korvaamaan ainoastaan muutamien kaupunkiseutujen kanssa tehtävät MAL-sopimukset. Silloin valtio osallistuisi tasapuolisemmin koko Suomen kehittämiseen.
- Tehdään luvituksesta Suomen kilpailukykytekijä asettamalla tavoitteeksi, että Suomessa on Euroopan nopein luvitusprosessi vuoteen 2027 mennessä. Käynnistetään suursiivous hallinnon tehostamiseksi ja turhan sääntelyn purkamiseksi.
- Valjastetaan eläkerahaa kiihdyttämään kansantalouden kasvua Suomessa huomioimalla niiden edellytykset sijoittaa kasvuvaiheen yrityksiin Suomessa.
- Varmistetaan julkisen hallinnon sinänsä perusteltujen säästöjen toimeenpanossa, ettei niiden vuoksi aiheudu millään sektorilla viivästyksiä tai muuta haittaa yritysten toimintaan.
- Vahvistetaan elintarvikealan vientiedellytyksiä.
- Laaditaan kunnianhimoinen matkailualan kasvustrategia. Tavoitteeksi on asetettava matkailun tuplaaminen v. 203 mennessä ja matkailutaseen saaminen tasapainoon. Ei hyväksytä hallituksen aiemmin päättämää leikkausta matkailun edistämisen rahoitukseen Business Finlandin toimintamenoihin, koska tämä haittaa yhden kasvualamme näkymää.
- Ei hyväksytä hallituksen aiemmin päättämää alueellisen kuljetustuen leikkaamista, koska tämä vaikeuttaa pitkien etäisyyksien maassa vientiteollisuuden toimintaedellytyksiä kasvattamalla kuljetuskustannuksia.
- Tehdään tuottavuusloikka tekemällä Suomesta tekoälyn hyödyntämisen ja soveltamisen suurmaan. Tavoitteena on näyttää muulle maailmalle mallia tekoälyn eettisessä hyödyntämisessä.

Suomeen lisää ihmisiä ja inhimillinen pääoma kasvuun

- Tavoitteena on saada inhimillisen pääoman reippaalle kasvu-uralle. Inhimillisen pääoman saamiseksi pitkäaikaiselle kasvu-uralle tehdään puolueiden välinen vastaava parlamentaarinen sopimus kuin mitä TKI-satsausten osalta on tehty.
- Lisäpanostuksia nuorten ikäluokkien koulutukseen, elinikäiseen oppimiseen sekä osaajien maahanmuuttoon. Näiden koulutusinvestointien rahoittamiseksi voidaan myös osin luopua valtion muusta kuin strategisesta omaisuudesta, kun sille arvioidaan saatavan koulutuksen kautta parempaa tuottoa pitkällä aikavälillä.

Hallitus sen sijaan jatkaa koulutukseen satsaamisen sijaan virheellistä koulutusleikkausten linjaansa. Aiemmin on kohdistettu jo tuntuvat säästöt ammatilliseen koulutukseen sekä lakkautettu aikuiskoulutustuki ja supistettu kansalaisopistojen ja kansanopistojen rahoitusta. Nyt hallitus kohdistaa leikkauksia korkeakouluihin sekä kuntien valtionosuusleikkauksilla varhaiskasvatukseen ja peruskouluihin. Koko koulutusketju on näin ollen joutumassa Orpon hallituksen kaudella säästötoimien kohteeksi.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 2

- Tehdään perheystävällistä politiikkaa. Ei toteuteta leikkauksia lapsiperheille. Yhtenä konkreettisena keinona tukea perheitä voisi olla lapsiperheiden verotuksen keventäminen. Tätä olisi syytä selvittää.
- Valmistellaan lakkautetun aikuiskoulutustuen tilalle välittömästi uudenlainen kannustin aikuisopiskeluun, eikä toteuteta leikkausta ammatilliseen koulutukseen.
- Toivotetaan työtä pelkäämättömät maahanmuuttajat tervetulleiksi Suomeen. Huoltosuhteen heikkeneminen voidaan pysäyttää, kun Suomeen tulee 40 000 nettomaahanmuuttajaa vuositain. Maahanmuuttajien tulee työllistyä yhtä hyvin, samanlaisiin tehtäviin ja samanlaisella palkalla kuin kantaväestön. Käyttöön tulee ottaa Kanadan ja Australian mallia mukaileva pis-teytysjärjestelmä, jotta varmistamme maahanmuuton tervehdyttävän julkista taloutta.
- Ulkomaisille erityisosaajille ja heidän perheilleen tulee tarjota ja varmistaa kahden viikon palvelulupaus siitä hetkestä, kun hakija jättää hakemuksensa järjestelmään. Lupaus sisältää tunnistautumisen, työluvan saamisen ja kaikki muut käytännön toimet pankkitilin avaamisesta henkilötunnukseen ja lasten hoitopaikkaan.
- Rakennetaan Suomeen tuleville opiskelijoille kannustimet jäädä opintojen jälkeen Suomeen työskentelemään.
- Perustetaan maailmalle suomalaisia kieli- ja kulttuurikouluja, joissa Suomen kieltä ja kulttuuria oppineille voitaisiin antaa oleskelulupa Suomeen työskentelemään.
- Peruutetaan työperäistä maahanmuuttoa hankaloittava kolmen kuukauden sääntöä koskeva muutos.

Parlamentaarinen työ käyntiin kasvun aikaansaamiseksi

- Valmistellaan parlamentaarisessa yhteistyössä ylivaalikautinen sitoumus julkisen talouden pitkäjänteisestä tervehdyttämisestä ja kunnianhimoisiin kasvutoimenpiteisiin satsaamisesta.

Biokaasutuotantoa vauhditettava ja uusiutuvan energiantuotantoon satsattava

Hallitusohjelmassa luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan samanaikaisesti toimia sekä biokaasun tuotannon että käytön edistämiseen.

Hallituksen on olennaista varmistaa, että Suomeen saadaan todella toteutettua uusia biokaasulaitos- ja kierrätyslannoitetuotantoinvestointeja. Keskusta on peräänkuuluttanut biokaasuntuotannon ja käytön tarkastelua kokonaisuutena. Tämä edellyttää yhteistyötä eri ministeriöiden kesken (MMM, TEM, YM, LVM, VM). Kokonaiskoordinaatiota hallinnonalojen välillä on syytä vahvistaa. Tällä hetkellä se näyttää puuttuvan kokonaan.

Keskusta on huolissaan siitä, että uusiutuvan energian investointien luvitus ei tule nopeutumaan hallituksen tavoittelemalla tavalla, vaan uusilta energiantuotantolaitoksilta jatkossakin edellytetään kallista ja monivaiheista ympäristösuojelulain mukaista menettelyä. Hallituksen valmistelemaat toimenpiteet pikemminkin luovat epävarmuutta puhtaiden energiamuotojen investointiympäristöön.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp Eriävä mielipide 2

Jakeluinfra-asetuksen muuttaminen heikensi kannustimia siirtyä biokaasuun, kun biokaasun tankkausasemat muutettiin rajatusti de minimis -tuen kautta tuettaviksi. Tärkeää olisi ollut säilyttää teknologianeutraalisuus, eikä yhdelle käyttövoimalle erillistä tukea. Tiedossa on, että etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa tankkausasemaverkko on vielä liian harva. Lisäksi hallitus on tuonut biokaasulle uusia hallinnollisia velvoitteita, muun muassa kestävyys todentamisveloitteen, jotka lisäävät kustannuksia eivätkä paranna biokaasuinvestointien edellytyksiä.

Hallituksen päätös jakeluveloitteen lisäveloitteen alentamisesta lisää epävarmuutta biokaasutuotannon toimialaan. Investointiympäristö ei näyttäyty houkuttelevana. Lupausten vastainen politiikka on vahingollinen niin kestävien polttoaineiden markkinoiden kehittymisen kuin huoltovarmuudenkin kannalta.

Keskusta on huolissaan siitä, miten Orpon hallituksen päätös ottaa liikenteen päästökauppa käyttöön jo vuonna 2027 vuoden 2031 sijaan tulee vaikuttamaan polttoaineiden hintaan, sekä siitä, miten Orpon hallituksen kansallinen päätös laajentaa päästökauppa koskemaan maa- ja metsätaloutta tullaan kompensoimaan tuottajille. Keskusta edellyttää täysimääräistä kompensatiota tästä lisäkustannuksista aiheuttavasta hallituksen onnettomasta kansallisesta päätöksestä.

Lopuksi

Mielikuva Suomesta on kokenut kovia niin maan sisällä kuin ulkopuolelta katsottaessa. Suomea on aiemmin rakennettu yhteistyöllä. Tämä on ollut pienen kansan keskeinen kilpailukykytekijä. Nyt tätä luottamuspääomaa on syöty rajusti.

Samalla Suomeen liittyvät poliittiset riskit ovat kasvaneet. Inhimillisen pääoman kääntyminen laskuun, kahtiajakoinen ilmapiiri ja pitkäjänteisyydestä luopuminen asioiden hoidossa eivät hyvältä näytä.

Jos emme saa taloutta kasvuun, uudet sopeutustoimet ovat taas edessämme ja joudumme näivetyksen tielle.

Keskusta katsoo, että luottamuksen palauttaminen ja tulevaisuuden uskon vahvistaminen ovat tällä hetkellä päättäjien tärkein tehtävä.

Keskusta tekisi sopeuttamisen hallitusta reilummin ja panostaisi samalla rajusti kasvuun. Suomen ollessa tienristeyksessä keskustan valinta on työn ja kasvun tie

Ohjelmalla Suomen talous pystytään saamaan kasvuun, laittamaan oikeudenmukaisesti kuntoon ja palauttamaan luottamus talouteen. Keskustan mielestä suuntaa pitää muuttaa ja viedä Suomi reilun kasvun tielle. Tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 2

että valtiovarainvaliokunta ottaa julkisen talouden suunnitelmaa 2026—2029 koskevassa mietinnössä huomioon edellä olevan.

Helsingissä 23.5.2025

Timo Mehtälä kesk

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp Eriävä mielipide 3

Eriävä mielipide 3

Perustelut

Hallitus on epäonnistunut kaikissa keskeisimmissä talouspolitiikan tavoitteissaan. Hallituskauden aikana työttömyystilanne on pahentunut ja talouden taantuma pitkittynyt. Erityisesti hallituksen kokonaiskysyntää vähentävä finanssipolitiikka on syventänyt ja pitkittänyt matalasuhdannetta. Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026—2029 osoittaa myös, ettei hallituksen keskeisin tavoite, eli Suomen velkasuhteen taittaminen, tule toteutumaan. Velkasuhde lähtee kasvuun heti 2028 ja se pysyy stabiilina 2026—2027 ainoastaan, koska valtio tulouttaa yli miljardi euroa Valtion eläkerahastosta.

Vuosien 2026—2029 julkisen talouden suunnitelman mukaan hallitus ei ole saavuttamassa ainoatakaan asettamaansa tavoitetta. Talouspolitiikan kokonaisvaltainen epäonnistuminen johtuu siitä, että hallituksen toimet julkisen talouden tasapainottamiseksi ja talouskasvun vauhdittamiseksi ovat virheellisiä. Yksi keskeinen syy epäonnistumiselle on myös se, että hallitus ei tunnista kokonaiskysynnän merkitystä Suomen taloudelle, eikä leikkauspolitiikan negatiivista kerroinvaikutusta talouskasvuun.

Suomen velkasuhde todennäköisesti kasvaa liian kiristävän finanssipolitiikan takia

Tutkimuskirjallisuuden valossa on laajasti tunnistettu, että maan velkasuhde usein kasvaa, jos se pyrkii sopeuttamaan matalasuhdanteessa. Näin tapahtui esimerkiksi useassa EU-maassa 2010-luvulla. Suomen suhdannetilanne on edelleen vaikea. Suomen talous supistui vuosina 2023 ja 2024. Työttömyys on noussut yli yhdeksään prosenttiin ja pitkäaikaistyöttömyys lähestyy 1990-luvun laman jälkeistä huippua.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) tekemät laajat tutkimukset osoittavat, ettei velkasuhteen taittaminen onnistu finanssipolitiikkaa kiristämällä, jos maassa on matalasuhdanne. Tuore UTAK:in selvitys, joka hyödyntää Euroopan komission velkakestävyysanalyysiä, ennakoii, että Suomen velkasuhde tulee kasvamaan yli 90 prosenttiin juuri hallituksen sopeutusten seurauksena. Velka-aste usein kasvaa sopeutuksen myötä matalasuhdanteessa, koska talouskurilla on negatiivinen kerroinvaikutus talouteen, eli se supistaa talouskasvua. Koska velkasuhde mitataan suhteessa bruttokansantuotteeseen, kasvua merkittävästi supistavat toimet kasvattavat velkasuhdetta. Kerroinvaikutus on suurimmillaan matalasuhdanteessa ja kohdistuessaan pienituloisiin, joilla on korkeampi rajakulutusalttius. Hallitus on aliarvioinut sopeutuspolitiikkansa kerroinvaikutuksen talouteen käyttämällä keinotekoisena matalaa finanssipolitiikan kerrointa.

Velkasuhteen taittaminen edellyttäisi sopeutusten sijasta tarkkaan kohdennettuja ja oikein ajoitettuja elvytystoimia. Valitettavasti hallituksen kasvutoimet eivät ole kumpaakaan näistä.

Hallituksen niin kutsutut kasvutoimet on väärin kohdennettu

Orpon hallituksen finanssipolitiikka on ollut kiristävää ja talouskasvua kuihduttavaa. Vaikka hallitus nyt pyrkii kuvaamaan uusia päätöksiään kasvua tukevana, finanssipolitiikka säilyy voimak-

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 3

kaan kiristävänä vuosina 2025—2027. Useat hallituksen niin kutsutuista kasvutoimista kohdennetut suurituloisiin, joilla on alhaisempi rajakulutusalttius kuin pieni- tai keskituloisilla. Suurituloisille kohdennetut veronalennukset eivät siis merkittävästi elvytä Suomen taloutta. Ne vähentävät valtion tuloja ja myös lisäävät eriarvoisuutta, joka on jo kasvanut merkittävästi hallituksen mittavien sosiaaliturvavaleikkausten seurauksena.

Hallituksen toimet keskittyvät veronalennuksiin, joilla on erityisen huono elvyttävä vaikutus verrattuna muihin toimiin, kuten suoriin investointeihin. Hallitus päätti puoliväliriihessä laskea Suomen yhteisöveroa 20 prosentista 18 prosenttiin vuonna 2027. Se päätti myös laskea korkeimmat marginaaliveroasteet noin 59 prosentista 52 prosenttiin. Koska yhteisöveron laskeminen ja marginaaliveroasteen alentaminen hyödyttävät erityisesti suuryrityksiä ja suurituloisia, niillä ei ole merkittävää kokonaiskysyntää elvyttävää vaikutusta.

Yhteisöveron laskemisen positiivisista vaikutuksista talouskasvuun ei ole varteenotettavaa näyttöä. Tuore metatutkimus päinvastoin korostaa, ettei yhteisöveron laskemisella ole yleisesti ottaen minkäänlaisia vaikutuksia talouskasvuun. Kotimainen tutkimus on myös todennut, etteivät Suomessa aiemmin toteutetut merkittävät yhteisöveron alennukset lisänneet ainakaan pienempien yritysten investointeja. Suomen yhteisöverokanta on jo nykyisessä tasossaan — eli 20 prosentissa — EU:n keskiarvon alapuolella. Suomen yhteisöveron taso on siis jo nyt erittäin kilpailukykyinen muihin EU-maihin verrattuna. Valtion verotulot vähenevät noin 800 miljoonalla eurolla vuosittain tämän päätöksen seurauksena.

Myöskään suurituloisille kohdennetun marginaaliveron alentamisen kasvuvaikutuksista tai väitetyistä itserahoittavuudesta ei ole näyttöä. Esitystä on perusteltu lähinnä viittaamalla yhteen tanskalaiseen tutkimukseen, joka keskittyy ihmisen elinkaaren aikana mahdollisesti realisoituihin vaikutuksiin. Tässä tutkimuksessa vaikutukset keskittyvät lisääntyneeseen työpaikan vaihtamiseen, eikä siis lisääntyneeseen työntekoon nykyisessä työpaikassa. On hyvin mahdollista, että jotkut suurituloiset reagoivat veronalennukseen tekemällä vähemmän töitä, sillä he voivat saavuttaa saman nettotulotason pienemmällä työmäärällä veronalennuksen jälkeen. Koska veronalennuksen oletetut positiiviset vaikutukset realisoituisivat joka tapauksessa pitkällä aikavälillä, vaikutukset valtion verotuloihin tulevat olemaan lähivuosina negatiiviset.

Hallitus paikkaa työntäjille ja suurituloisille ohjattua veronalennusta työntekijöiden eläkevarallisuudella

Hallitus ei onnistu vakauttamaan velkasuhteen kasvua hallituskauden lopussa kuin näennäisesti luovalla kirjanpidolla ja tulouttamalla rahaa Valtion eläkerahastosta valtion budjettiin. On huomionarvoista, että sama hallitus vaati, ettei eläkerahastojen varallisuutta otettaisi huomioon EU:n tekemässä Suomen velkakestävyysanalyysissä. Perusteluna vaatimukselle oli, ettei eläkerahastojen varallisuutta käytetä valtion velan hoidossa. Nyt hallitus hyödyntää varoja kuitenkin valtion budjetin paikkaamiseen, koska suurituloisille ja yrityksille kohdennetut veroalennukset vähentävät verotuloja sadoilla miljoonilla vuosittain. Kyseessä on lisäksi vain hetkellinen silmänkääntötempu, sillä vuoden 2027 eläkevarojen tulouttaminen ei paikkaa tulevien vuosien verotulojen menetystä. Nyt työntekijöiden eläkevarallisuudella maksetaan suurituloisia, työnantajia ja omistajia hyödyttävät veronalennukset.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 3

Hallituksen työllisyyspolitiikka on epäonnistunut

Hallitus on väittänyt, että sen sosiaaliturvaa ja työntekijöiden oikeuksia heikentävät uudistukset kasvattaisivat Suomen työllisyyttä 100 000 uudella työllisellä. Sen sijaan työllisyys on heikentynyt ja työttömien määrä kasvanut koko hallituskauden ajan.

Toisin kuin hallitus pyrkii esittämään, työntekijöiden sosiaaliturvan ja oikeuksien romuttaminen ja työelämän epävarmuuden lisääminen eivät korjaa heikkoa työllisyyskehitystä. Hallituksen muutokset, jotka heikentävät työntekijöiden asemaa ja oikeuksia, eivät hallituksen omienkaan vaikutusarvioiden mukaan lisää työllisyyttä. Sen sijaan työnantajan määräysvalta kasvaa ja työntekijöiden suojele heikentyy entisestään. Oikeistohallituksen tekemät heikennykset työntekijöiden neuvotteluasemaan hidastavat palkkojen positiivista kehitystä. Tämä puolestaan heikentää palkansaajien ostovoimaa ja kotimaista kysyntää ja on siksi haitallista Suomen talouden kasvulle.

Hallitus on tehnyt virheen keskittyessään vain työn tarjonnan lisäämiseen suotta huomiota työn kysynnän parantamiseen. Useat tutkimukset ovat havainneet, että investoinnit ja talouskasvu määrittävät työllisyyden ja työttömyyden tasoa. Työmarkkinoiden joustavuuden lisäämisen esimerkiksi työsuhdeturvaa heikentämällä ei sen sijaan ole tutkimuksessakaan havaittu vaikuttavan myönteisesti työllisyyteen.

Suomen talouden keskeisin ongelma on riittämätön kysyntä. Hallituksen tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ovat ainoastaan pahentaneet tätä ongelmaa. Vaikutukset näkyvät heikossa talouskasvussa ja huonossa työllisyystilanteessa. Pahenevalla pitkäaikaistyöttömyydellä tulee myös olemaan Suomen talouteen kauaskantoisia negatiivisia vaikutuksia.

Julkista rahaa tulisi käyttää sotilasmenojen sijasta tuottaviin investointeihin

Samalla kun oikeistohallitus on leikannut koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja terveydenhuollosta, se on lisännyt Suomen sotilasmenoja. Julkisen talouden suunnitelmassa sotilasmenoja kasvataan erittäin rajusti, vähintään 3 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Se merkitsee useiden miljardien vuosittaista lisärahoitusta armeijalle. Lisäksi vaikuttaa siltä, että Suomi on sitoutumassa Naton huippukokouksessa kesällä määriteltävään tätäkin korkeampaan menotasoon, ainakin 3,5 jopa 5 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Taustalla ovat Yhdysvaltain vaatimukset sotilasmenojen kasvattamisesta Naton eurooppalaisissa jäsenmaissa ja Euroopassa tapahtunut militaristinen käänne.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on ilmoittanut, että jäsenmaiden sotilasmenot jätetään EU:n velkasääntöjen ulkopuolelle. Komissio on myös avannut oven EU:n yhteisvelan käyttämiselle asevarusteluja varten. Komissio on myös ilmaissut toiveen, että jäsenmaiden sotilasmenot kasvaisivat 650 miljardiin seuraavan neljän vuoden aikana. SAFE-velkavälineen myötä jopa 800 miljardiin. Kaikki tämä tapahtuu velkasääntöjä keventämällä.

Sotilasmenojen kasvattaminen lisää Euroopan ja Suomen talouden ongelmia. Euroopan ja Suomen talous kaipaisivat erityisesti tuottavia investointeja ja panostuksia koulutukseen, hyvinvointiin ja vihreään siirtymään. Toisin kuin Suomessa annetaan ymmärtää sotavarustelu ei tue koti-

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2025 vp
Eriävä mielipide 3

maista tuotantoa tai Suomen taloutta, sillä sotateolliset tuotteet hankitaan lähes yksinomaan ulkomailta.

Vaarana on, että kasvavat sotilasmenot syrjäyttävät tarpeellisia investointeja ja aiheuttavat Suomen talouteen huomattavan leikkauspaineen myöhemmin, kun komissio alkaa soveltamaan velkasääntöjä jälleen täysimääräisesti. On selvää, että julkisilla investoinneilla ja panostuksilla koulutukseen ja tutkimukseen sekä toisaalta sosiaaliturvaan ja julkisiin palveluihin olisi tosiasiallinen kokonaiskysyntää ja talouskasvua elvyttävä vaikutus, toisin kuin tuottamattomilla sotilasmenoilla.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 23.5.2025

Johannes Yrttiaho vas